

Küçükbaş Hayvancılık İşletmelerinin Örgütlenme Yapısı Bingöl İli Örneği

Ersin KARAKAYA^a *, Semiha KIZILOĞLU^b

^aBingöl Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Bingöl

^bAtatürk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Erzurum

*Sorumlu yazar: karakayaersin@hotmail.com

Geliş Tarihi: 28.08.2014 Düzeltme Geliş Tarihi: 10.10.2014 Kabul Tarihi: 11.10.2014

Özet

Tarımsal üretim içinde özellikle hayvancılık sektörü diğer üretim sektörlerine göre daha dağınık ve düzensiz işletme yapısına sahiptir ve bu nedenle daha ciddi bir örgütlenme yapısına ihtiyaç duyar. Bu çalışmanın amacı Bingöl ili merkez ve ilçelerinde küçükbaş hayvancılık yapılan işletmelerin örgütlenmeye bakış açılarını ve tercih edilen örgütlenme biçimlerini saptamaktır. Bu kapsamda, Bingöl'deki küçükbaş hayvancılıkla uğraşan işletmeler arasından oransal örnekleme yöntemiyle 203 örnek seçilmiş ve araştırma verileri işletmelerde yönetici konumunda olan çiftçilerle yüz yüze yapılan anketlerden elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; yetiştiricilerin %58'i Bingöl ili damızlık koyun keçi yetiştiricileri birliğine üye olduklarını %42'si ise herhangi bir tarımsal organizasyona üye olmadıklarını belirtmişlerdir. Yetiştiricilerin toplantı ve eğitimlere katılma oranı bütün ilçeler itibari ile %55 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak; yetiştiricilerin, tarımsal örgütlerden çözüm beklediği en temel sorunların %36 oranla ürünlerin pazarlanması ve veteriner hekim hizmetleri olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Bingöl, hayvancılık sektörü, işletme yapısı, örgütlenme, tarımsal üretim

The Organisational Structure of Small Animal Business in Bingol Province

Abstract

In agricultural production, especially livestock sector has more untidy and unsteady herd structure than other production sectors and that's why needs a more serious organization. The aim of this study was to determine organization of business owners and their point of view, is to determine the preferred form of organization of small ruminants in the province of Bingol central and districts. In this context, 203 example, was selected by proportional sampling method businesses from small ruminant animal husbandry in Bingol. Research data where obtained from questionnaires which were made by face to face interviews with managers of the enterprises. According to research results; Breeding Sheep Breeders Association of Bingöl Province by 58%, while 42.0% have stated that they are not the members of any agricultural organization. To attend meetings and training of growers ratio was found to be 55% as all districts. As a result; 36% of farmers expect solutions from agricultural organizations on the most basic problems such as marketing of products and veterinarians services.

Keywords: Bingol, livestock sector, business structure, organization, agricultural production

Giriş

Tarımsal yapılanma içerisindeki hayvancılık sektörü, gelişmişlik durumu ne olursa olsun, tüm ülkeler için büyük önem taşımaktadır. İnsanlığın ilk

çağlarından itibaren en önemli ekonomik faaliyet hayvancılık olmuştur (Saçlı, 2005). Tarım ve hayvancılık faaliyetleri ile bunlardan elde edilen ürünlerin insan refahının temeli olduğu kabul

edilmektedir. Ayrıca hayvancılık kesintisiz bir üretim dalı olup, üretimin sürdürülebilir olması için yoğun bir iş gücüne ihtiyaç duymaktadır. Bu durum hayvancılığın, ülke ekonomileri için aynı zamanda bir istihdam kaynağı da oluşturduğunu göstermektedir (Saçlı, 2007). Türkiye; doğal ve ekonomik koşulları, tarımsal yapısı, gelenekleri ile koyun ve keçi yetiştiriciliğinin yaygın olarak yapılmasına elverişli bir ülkedir (Kaymakçı ve Engindeniz, 2010).

Bugün Türkiye’de hayvansal üretim kapsamında yer alan ve hayvancılığı birinci veya ikinci gelir kaynağı olarak gören on binlerce işletme bulunmaktadır. Bu işletmeler varlıklarını sürdürebilmek için bir yandan kendi olanaklarını zorlarken, diğer yandan başka işletmelerle işbirliği yapmak durumundadırlar. Üretimlerini nitelik ve nicelik bakımından ortalama düzeyin üzerine çıkarmaları halinde diğer işletmeler veya ülkelerle yarışabilir ve bekledikleri geliri elde edebilirler. Bu doğrultuda gerek işletmeler içinde bireylerin, gerekse işletmeler arasında yetiştiricilerin belirli bir sorunu çözmek amacıyla kurdukları işbirliği örgütlenmenin ilk adımıdır (Kumlu, 2002).

Örgütlenme; iki veya daha fazla bireyin bilinçli olarak koordine edilmiş etkinliğidir (Bernard 1994; İnan ve ark., 2005). Aytaç (2004)’a göre ise belirli amaçlara ulaşmak için bir araya gelmiş insanların işbirliği ve koordinasyon içinde ortak hedeflere yönelik çabalarından oluşan gruplar olarak tanımlanmaktadır (Can ve Sakarya, 2012). Ülke çapında yaygın ve çok dağınık olan kırsal yerleşim yapısı, küçük üreticilerin ürün fiyatı belirlemede söz sahibi olmasını engellerken, pazar koşullarına direnemeyen üreticileri ürünlerini düşük fiyatla pazarlamak zorunda bırakmaktadır. Ayrıca, uzayan üretici tüketici zincirinde tüketici fiyatları çok yükselmesine rağmen, bu zincirdeki dağıtım payı büyük ölçüde aracılar kalmakta ve üreticinin eline ancak maliyetlerine karşılama yetecek çok düşük miktarlar geçmektedir. Tüm bu nedenler, Türkiye’de tarım ürünleri üreticilerin mevcut yapı içerisinde yenilikleri izleyebilecekleri, dayanışma içinde olabilecekleri ve haklarını koruyabilecekleri güçlü bir örgütlenmeyi gerekli kılmaktadır (Koroğlu, 2003). Ayrıca, günümüzde, gelişen ve değişen üretim ve pazar koşulları, ulusal ve uluslararası ilişkilerde kurumsal sorunlar, talepler ve kararlarda bireyler yerine, temsil yeteneğine sahip yasal organizasyonları muhatap almaktadır (Gökhan, 2010).

Gelişmiş ülkelerin karar mercilerinin halkın ve üretim kesimlerinin örgütlenmelerine önem verdiği ve hükümet politikaları ile örgütsel amaçları bütünleştirerek sosyal ve ekonomik politikalarda sorumluluğu geniş kitlelere dağıttığı görülmektedir

(Yılmaz, 2008). Özellikle, tarım ve hayvancılık sektöründe örgütlenmenin pazarlık gücünün artırılması, işletmelerin dünya piyasalarıyla rekabet edebilmesi, nüfusun sanayi ve hizmet sektörüne sağlıklı biçimde kaydırılması, hükümetler üzerinde politik güç oluşturulması, eğitim çalışmaları ve istatistiksel verilerin sağlıklı temini açısından önemi vurgulanmaktadır (Çetin, 2010; Anonim, 2012; Can ve Sakarya, 2012). Türkiye’de tarımsal kalkınma, sulama, su ürünleri, pancar ekicileri ve tarım kredi olmak üzere toplam 12.975 adet kooperatif, hayvansal üretim, meyve, sebze-süs bitkileri, tarla bitkileri, su ürünleri ve organik ürünler olmak üzere 821 adet üretici birliği ve damızlık sığır, koyun-keçi, arı, manda ve tavuk olmak üzere de toplam 265 adet ıslah amaçlı yetiştirici birliği bulunmaktadır (Anonim, 2013; Tan ve Karaönder, 2013).

Bu çalışmanın amacı; Bingöl ilinde Merkez, Karlıova, Genç, Adaklı ve Solhan ilçelerinde yoğun olarak yapılan küçükbaş hayvancılık işletmelerinin hangi konularda bilgi ihtiyaçlarının olduğunu belirlemek ve işletme sahiplerinin örgütlenmeye bakış açılarını, tercih edilen örgütlenme biçimlerini (kooperatif veya birlik) saptamaktır. Araştırma yetiştiricilerin sos yo ekonomik yapısı ve örgütlenme ilişkilerinin tespit edilmesi yönünden önem arz etmektedir.

Materyal ve Yöntem

Materyal

Çalışma materyali, Bingöl ilinde Merkez, Karlıova, Genç, Adaklı ve Solhan ilçelerinde küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yapan işletmelerle 2014 yılı Nisan - Mayıs ayları arasında yapılan anket çalışması sonucu elde edilmiştir. Bu anketlerden elde edilen bilgiler çalışmanın birincil veri kaynaklarını oluştururken internet kaynakları, yerli ve yabancı kaynaklardan derlenen genel bilgiler, konuyla ilgili istatistik veriler araştırmanın ikincil kaynaklarını oluşturmuştur. Araştırmanın anket sayısı Oransal Örneklem Yöntemi ile tespit edilmiştir. Sonlu bir popülasyon için belli bir özelliği taşıyanların bilinen veya tahmin edilen oranına göre örnek hacmi aşağıdaki formüldeki gibidir.

$$n = \frac{N \cdot p \cdot q}{(N-1) \cdot \alpha^2 \cdot p \cdot q + 0.5 \cdot p \cdot q} \quad (1)$$

$$n = \frac{7568 \cdot 0.5 \cdot 0.5}{7567 \cdot (0.0346)^2 + 0.5 \cdot 0.5} = 203$$

P değeri daha, önceki araştırmalardan elde edilebileceği gibi sezgisel olarak da tahmin

edilebilir. Maksimum örnek hacmine ulaşmak için $P=0.5$ alınmalıdır. P 'nin 0.5'ten daha az veya daha yüksek değerleri örnek hacmini düşürür. O nedenle P 'nin bilinmediği durumlarda maksimum örnek hacmiyle çalışmak olası hatayı azaltacağından $P=0.5$ alınmalıdır (Miran, 2003; Aksoy ve Yavuz, 2012).

Formülde;

n : Örnek büyüklüğü,

N : Popülasyondaki işletme sayısı,

α 2p : Oranın varyansı,

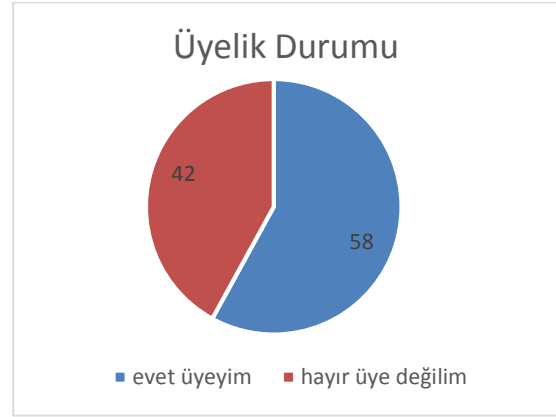
r : Ortalamadan sapma (%5)

α 2p = $r/Z \alpha/2$

%95 güven aralığında ve ortalamadan %5 sapma ile anket sayısı 203 olarak tespit edilmiştir.

Çizelge 1. Üreticilerin ve İşletmelerinin Bazı Özellikleri

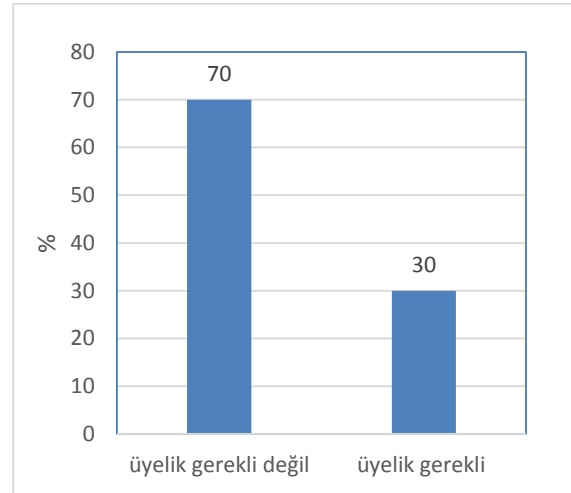
Sorular	Parametreler	Adet	Oran (%)
Yaş	<30 yaş	10	4.9
	30-50 yaş arası	107	52.7
	>51 yaş	86	42.4
	Toplam	203	100
Eğitim durumu	Okuryazar değil	19	9.3
	İlkokul	101	49.7
	Ortaokul	46	22.6
	Lise	27	13.4
	Üniversite	10	5
	Toplam	203	100
Hane halkı genişliği	4 kişiden az	12	5.9
	4 kişi	39	19.1
	4 kişiden +	152	75
	Toplam	203	100
Yetiştiricilik deneyimi	≤ 10 yıl	10	4.9
	11-20 yıl	107	52.7
	≥ 20 yıl	86	42.4
	Toplam	203	100
İşletme arazi mülkiyeti	Kendisinin	172	84.7
	Ortak	25	12.4
	Kira	6	2.9
	Toplam	203	100
İşletmedeki hayvan varlığı	≤ 50 baş	10	4.9
	51 – 200 baş	107	52.7
	201 baş ve +	86	42.4
	Toplam	203	100

Şekil 1. Yetiştiricilerin üye olup olmama durumu

Yöntem

Araştırmanın materyali olan 203 işletmeden, 2014 yılı Nisan-Mayıs ayları arasında araştırmacı tarafından anketle toplanan veriler; sayı ve yüzde olarak ifade edilmiştir. Gruplar itibari ile bazı özelliklerin karşılaştırılmasında ki kare testi kullanılmıştır. Hesaplamalarda SPSS istatistik paket programından yararlanılmıştır.

Şekil 2. Yetiştiricilerin üyelikle ilgili düşünceleri

Bulgular

Yetiştirici ve işletmeye ait bazı özellikler

İncelenen üreticiler ve işletmeler ile ilgili bazı özellikler Çizelge 1'de verilmiştir. İncelenen işletmelerde yetiştiricilerin %52.7'si 30-50 yaş aralığında ve %49.7'si ilkokul mezunudur. Hanedeki birey sayısı işletmelerin %75'inde 4 kişiden fazla olarak hesaplanmıştır. Yetiştiricilerin %52.7'si 11-20 yıl arasında yetiştiricilik deneyimine sahip olarak saptanmıştır. Yetiştiriciler %84.7 oranında işletme arazi mülkiyetine sahip olarak belirlenmiştir. İşletmedeki hayvan varlığı %52.7 oranında 51-200 baş arasında saptanmıştır.

Çizelge 2. Yetiştiricilerin bilgi ihtiyacına ait düşünceleri

	Merkez	Adaklı	Genç	Karlıova	Solhan	Genel Toplam
İşletmemde Sürü Yönetimini ile İlgili Yeni Bilgi ve Uygulamalara İhtiyaç Duyuyorum (%)						
Her Zaman	-	-	-	-	14.0	3.5
Ara sıra	71.5	91.5	100.0	75.0	60.0	77.3
Nadiren	28.5	8.5	-	10.0	16.0	12.3
Hiç	-	-	-	15.0	10.0	6.9
İşletmemde Besleme ve Rasyon İçin Yeni Bilgi ve Uygulamalara İhtiyaç Duyuyorum (%)						
Her Zaman	14.2	17.3	40.0	23.3	28.0	24.6
Ara sıra	64.5	68.5	60.0	41.6	52.0	54.6
Nadiren	17.8	14.2	-	26.6	12.0	15.8
Hiç	3.5	-	-	8.5	8.0	5.0
Sürümün Bakım Koşullarını İyileştirebilmek İçin Yeni Bilgi ve Uygulamalara İhtiyaç Duyuyorum (%)						
Her Zaman	-	-	3.3	8.3	12.0	6.5
Ara sıra	-	8.5	10.0	20.0	26.0	14.8
Nadiren	10.8	5.8	6.7	30.0	20.0	17.2
Hiç	89.2	85.7	80.0	41.7	42.0	61.5
Üreticilerin Bilgi ve Becerilerini Artırmak Amacıyla Kullanılması Gereken En Uygun Yöntem Hangisidir? (%)						
Sosyal medya	-	-	6.6	6.6	-	2.9
Seminer-Konferans	3.6	8.6	6.6	6.6	6.0	6.5
Bireysel ve uygulamalı yöntemler	85.7	74.2	83.5	70.0	80.0	77.3
Üreticileri Tartıştıranlar	10.7	17.2	3.3	16.8	14.0	13.3
Üreticilerin Küçükbaş Yetiştiriciliği ile İlgili Bilgi ve Becerilerini Artırma Kimin Tarafından Yapılmalıdır? (%)						
Bakanlık-Ücretsiz	-	2.0	-	-	-	0.4
Birlik-Ücretsiz	35.0	38.6	62.8	89.7	95.0	67.0
Kooperatif-Ücretsiz	12.8	24.6	30.0	35.6	45.0	29.6
Bakanlık-Ücretli	-	-	-	-	-	-
Birlik-Ücretli	2.0	-	3.0	-	-	1.0
Kooperatif-Ücretli	2.5	-	-	3.5	4.0	2.0

Yetiştiricilerin tarımsal örgütlere üyelik durumları ve üyelik hakkındaki düşünceleri

Yetiştiricilerin hangi kurum ya da kuruluşlara üye oldukları ve örgütlenme hakkındaki düşünceleri incelenmiştir. Ankete katılan yetiştiricilerin %58'i Bingöl ili damızlık koyun keçi yetiştiriciliği birliğine üye olduklarını %42'si ise herhangi bir tarımsal örgüte üye olmadıklarını belirtmişlerdir (Şekil 1).

Yetiştiricilerin ilgili kurum ve kuruluşlara üyelik konusundaki düşüncelerinde ise; yetiştiricilerin %70 oranında üyelik gerekli değil düşüncesine sahip olduğu, %30 oranında ise üyelik gerekli düşüncesine sahip oldukları sonucu belirlenmiştir (Şekil 2). Bu sonuçlar, yetiştiricilerin tarımsal kurum ve kuruluşlara üyelik konusunda yeterli ilgi ve beklentilerinin olmadığını üye olan yetiştiricilerin de üyelikten memnun olmadıklarını ortaya koymaktadır.

Üreticilerin bilgi ihtiyaçları ve bilgi edinme yöntemleri

Üreticilerin bilgi edinme, tercih edilen bilgi alma yöntemleri ve bilgilendirme organizasyonunun kimin tarafından yapılması gerektiği ile ilgili bilgiler Çizelge 2'de gösterilmiştir. Yetiştiricilerin sürü yönetimi, hayvan besleme ve bakım konularında yeni bilgi ve uygulamalara ihtiyaç duyma konusundaki düşünceleri analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre; yetiştiriciler sürü yönetimi konusunda %77.3 oranında, besleme konusunda %54.6 oranında yeni bilgi ve uygulamalara ara sıra ihtiyaç duyduklarını belirtirken, bakım konusunda ise %61.5 oranında yeni bilgi ve uygulamalara ihtiyaç duymadıklarını ifade etmişlerdir. Yetiştiriciler bilgi ve becerilerin artırılmasında en iyi yöntemin %77.3 oranında bireysel ve uygulamalı yöntemlerin olduğunu belirterek, bu yöntemin %67 oranında damızlık koyun keçi yetiştiriciliği birlikleri tarafından ücretsiz olarak yetiştiricilere sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Şekil 3. Yetiştiricilerin beklentileri

Yetiştiricilerin tarımsal örgütlerden beklentileri

Yapılan araştırmada yetiştiricilerin sorunlarının belirlenmesi ve bu sorunların çözümü için yetkililerden beklentilerin neler olduğu belirlenmeye çalışılmış, anket sonuçlarına göre; yetiştiriciler %36 oranla ürünlerinin pazar imkanlarının artırılması ve veteriner hekim hizmeti konularında yetkililerden beklentilerinin olduğu saptanmış, %25 oranında yetiştiricinin hiçbir konuda beklentisi olmazken hayvancılık eğitimi konusunda beklentisi olan yetiştirici oranı ise %3 olarak hesaplanmıştır. Genel olarak bakıldığında Bingöl ili küçükbaş hayvan yetiştiricilerinin Pazar ve veteriner hekim hizmetleri noktalarında sorunları olduğu ve çözüm önerileri bekledikleri belirlenmiştir (Şekil 3).

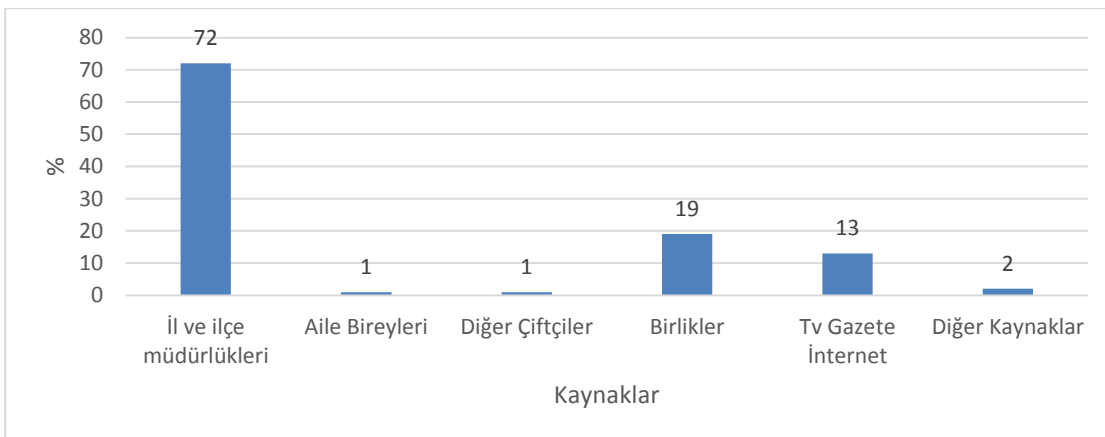
Yetiştiricilerin yenilikler ve bilgi konusunda yararlandıkları kurum ve kuruluşlar

Yetiştiricilerin hayvancılıkta yenilik ve bilgiye ulaşması hayvancılık faaliyetlerinde her açıdan önemli bir etkidir. Yeni uygulamalar ve bilgiler sayesinde hayvancılık daha sağlıklı modern bir hale getirilebilir ve bunun sonucunda da daha verimli ve karlı bir faaliyet yapılabilir. Bu kapsamda bütün ilgili kurum ve kuruluşlara çok önemli sorumluluk düşmektedir. Yetiştiricilerin büyük çoğunluğunun %72'sinin yenilik ve bilgiye ulaşmada il ve ilçe müdürlüklerini, %19'unun damızlık koyun keçi yetiştiricileri birliklerini ve %13'ünün ise TV, gazete, internet gibi sanal medya kaynaklarını takip ettikleri belirlenmiştir (Şekil 4). Birliklerin yenilik ve bilgiye ulaşmada 2. Sırada tercih edilen kaynak olması birlikler açısından önemli bir sonuç gibi görünse de özellikle bu alanda birliklerin yetiştiriciler açısından ilk sırada tercih edilir olması için yeni stratejiler geliştirmeleri önem arz etmektedir.

Yetiştiricilerin hayvancılıkla ilgili toplantı ve eğitimlere katılma durumu

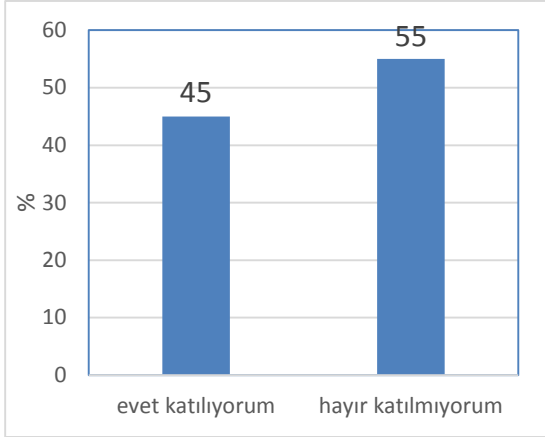
Yetiştiricilerin küçükbaş hayvan yetiştiriciliği konusunda ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan toplantı ve eğitimlere katılıp katılmadığı Şekil 5'de gösterilmiştir. Yetiştiricilerin %55'i bu organizasyonların yaptıkları eğitim çalışmalarına katılmadığını, %45'i katıldıklarını ifade etmişlerdir.

Toplantılara katılan yetiştiricilerin büyük bir çoğunluğu (%67) bu toplantı ve eğitimlerin kendilerine bir katkısı olmadığını belirtmiş, toplantı ve eğitimlerin katkısı olduğuna inanan yetiştirici oranı ise %33 olarak saptanmıştır (Şekil 6).

Şekil 4. *Yetiştiricilerin bilgi kaynakları.

*: Birden fazla cevap işaretlenmiştir.

Şekil 5. Yetiştiricilerin toplantı ve eğitimlere katılma durumu

Yetiştiricilerin kooperatife üyelik durumu ve üyelik durumunu etkileyen faktörler

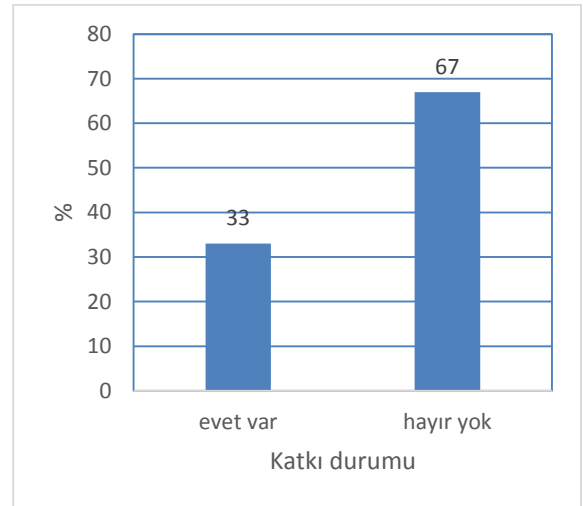
Anket yapılan yetiştiricilerin kooperatiflere üye olup olmama durumları ve üyeliği etkileyen sosyo-ekonomik faktörler incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; yaş grupları itibari ile 30 yaş altı yetiştiricilerin diğer yaş gruplarına göre kooperatif üyeliğinde daha yüksek bir orana sahip olduğu görülürken, eğitim gruplarında ise lise seviyesinde olan üreticilerin diğer gruplara göre kooperatife daha yüksek oranda üye oldukları saptanmıştır. Eğitim ve yaş grupları itibari ile kooperatif üyelik durumu arasında istatistiksel olarak önemli bir ilişki olmadığı saptanmıştır ($P>0.05$). Kooperatife üye olup olmama durumu ile deneyim süresi ve hayvan varlığı arasındaki ilişkide incelenmiş, deneyim süresi 20 yıldan fazla olan yetiştiricilerin kooperatife üye olmadıkları sonucu bulunmuştur. Bu sonucun en önemli nedenlerinden biri; bu gruptaki yetiştiricilerin artık hayvancılıkta tamamen gelenekselliğe göre yetiştiricilik yaptıkları ve yeni teknik ve uygulamalarla ilgilenmedikleri olarak yorumlanabilir. Deneyim süresi ile üyelik durumu arasında istatistiksel olarak önemli bir ilişki bulunmamıştır ($P>0.05$). Yetiştiricilerin sahip olduğu hayvan sayısı ile kooperatife üyelik durumu arasında anlamlı bir ilişki saptanmış olup ($P<0.05$), hayvan sayısının artmasıyla kooperatife üye olma durumunda artış olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 3).

Tartışma

İncelenen küçükbaş hayvan yetiştiricilerinin %52.7'si 30- 50 yaş arasında, %49.7'si ilkökul mezunu olarak belirlenmiştir. Katılımcıların hane halkı genişliği %75 oranında 4 kişiden fazla bireyden oluşmaktadır. Koyuncu ve ark. (2006) tarafından Çanakkale'de, Bilginturan ve Ayhan (2009) tarafından Burdur'da yapılan çalışmalarda

da yetiştiricilerin yüksek oranda ilkökul mezunu (%65) ve (%90) oldukları sonucu bulunmuştur. Aksoy ve Yavuz tarafından (2012) yılında doğu Anadolu bölgesinde yapılan çalışmada da bölgede yetiştiricilikle uğraşan bireylerin hane genişliği ortalama 7 kişi olarak hesaplanmış çalışmamızda da benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Yetiştiricilerin %52.7'si 11-20 yıl arasında yetiştiricilik deneyimine sahip iken, yetiştiriciler %84.7 oranında işletme mülkiyetine sahip ve yetiştiricilerin %52.7'sinin 51-200 baş arasında hayvana sahip olduğu saptanmıştır. Yıldız (2011) tarafından Van ilinde yapılan çalışmada da kendi arazisine sahip yetiştiricilerin oranı %82.7 olarak bulunmuş çalışmamız bu çalışma ile benzer sonuç ortaya koymuştur. Armağan ve Özden (2008) tarafından yapılan çalışmada da yetiştiricilerin deneyim süresi ortalama olarak 15.5 yıl olarak bulunmuş, çalışmamız bu çalışmayla yakın bir sonuç ortaya koymuştur.

Şekil 6. Toplantı ve eğitimlerin katkı durumu

Ankete katılan yetiştiricilerin %58'i damızlık koyun keçi yetiştiricileri birliğine üye olduklarını %42'si ise herhangi bir kuruma üye olmadıklarını belirtmişlerdir. Yetiştiricilerin %70 oranında üyelik gerekli değil düşüncesine sahip iken, %30'unun ise üyelik gerekli düşüncesine sahip oldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Kubaş (1992) tarafından yapılan çalışmada da yetiştiricilerin yaklaşık olarak %43'ünün herhangi bir birliğe üye olmadıkları sonucu bulunmuş, çalışmamız bu çalışma ile birebir benzer sonuç ortaya koymuştur.

Yetiştiricilerin %77.3'ü sürü yönetimi konusunda %54.6'sı besleme konusunda yeni bilgi ve uygulamalara ara sıra ihtiyaç duyduklarını belirtmiş, bakım konusunda ise %61.5'i yeni bilgi ve uygulamalara ihtiyaç duymadıklarını ifade etmişlerdir.

Çizelge 3. Gruplar itibari ile kooperatif üyelik durumu

Parametreler	Kooperatife üyelik durumu				
	Üye olan		Üye olmayan		Toplam(%)
	Adet	Oran(%)	Adet	Oran(%)	
Yaş Grupları					
< 30 yaş	8	80.0	2	20.0	100.0
30-50 yaş	60	56,0	47	44.0	100.0
> 51 yaş	50	58,2	36	41.8	100.0
Toplam	118	64.7	85	35.3	203/100.0
(adet)/ortalama(%)					
Test istatistiği	X ² : 7.815; P: 0.10				
Eğitim Grupları					
Okuryazar değil	-	0.0	19	100.0	100.0
İlkokul	59	58.4	42	41.6	100.0
Ortaokul	26	56.5	20	43.5	100.0
Lise	25	92.5	2	7.5	100.0
Üniversite	8	80.0	2	20.0	100.0
Toplam ve ortalama	118	57.4	85	42.6	203/100.0
Test istatistiği	X ² : 9.210; P: 0.70				
Yetiştiricilik deneyimi					
≤ 10 yıl	9	90.0	1	10.0	100.0
11-20 yıl	100	93.4	7	6.6	100.0
≥ 20 yıl	9	10.4	77	89.6	100.0
Toplam ve ortalama	118	64.6	85	35.4	203/100.0
Test istatistiği	X ² : 10.58; P: 0.25				
Hayvan varlığı					
≤ 50 baş	1	10.0	9	90.0	100.0
51 – 200 baş	33	30.8	74	69.2	100.0
201 baş ve +	84	97.6	2	2.4	100.0
Toplam ve ortalama	118	46.1	85	53.9	203/100.0
Test istatistiği	X ² : 6.251; P: 0.02				

Yetiştiricilerin %77.3'ü bilgi ve becerilerin artırılmasında en iyi yöntemin bireysel ve uygulamalı yöntemlerin olduğunu belirtmiş, yetiştiricilerin %67'si bu yöntemin birlikler tarafından ücretsiz olarak yetiştiricilere sağlanması gerektiği sonucu saptanmıştır. Armağan ve Özden (2008) tarafından yapılan çalışmada sürü yönetimi ve besleme konularında uygulamalara ara sıra katılım oranları (%21.5 ve %22.1) bakım konusunda ise uygulamaya hiç katılmama oranı %2.6 olarak ortaya çıkmış, bu sonuçlar ile bu çalışma sonuçları farklılık arz etmektedir.

Yetiştiriciler %36 oranla ürünlerinin pazar imkanlarının artırılması ve veteriner hekim hizmeti konularında damızlık koyun keçi yetiştiricileri birliğinden beklentilerinin olduğu saptanmış, %25 oranında yetiştiricinin hiçbir konuda beklentisi olmazken, hayvancılık eğitimi konusunda beklentisi olan yetiştirici oranı ise %3 olarak hesaplanmıştır. Yurteri (2011) tarafından yapılan çalışmada yetiştiricilerin yetkililerden %48 oranında kredi talebi olduğu belirlenmiş, çalışmamız bu sonuç

itibariyle bu çalışmadan farklı bir sonuç ortaya koymuştur.

İncelenen yetiştiricilerin büyük çoğunluğunun (%72) yenilik ve bilgiye ulaşmada il ve ilçe müdürlüklerini, %19'unun damızlık koyun keçi yetiştiricileri birliğini ve %13'ünün ise TV, gazete, internet gibi sanal medya kaynaklarını takip ettikleri belirlenmiştir. Şanlı (2010) tarafından yapılan çalışmada da, yenilik ve bilgiye ulaşmada kitle iletişim araçlarının kullanım oranı düşük çıkmış (%10) çalışmamız bu çalışmayı destekler niteliktedir. Yılmaz (2008) tarafından yapılan çalışmada, diğer üreticiler %38 oranında yenilik ve bilgiye ulaşmada kaynak olarak saptanmış, bu çalışmada ise bu sonuç %1 olarak tespit edilmiştir. Bütün ilçeler itibari ile yetiştiricilerin %55'i hayvancılıkla ilgili toplantı ve eğitimlere katılmadığını, %45'i ise hayvancılıkla ilgili toplantı ve eğitimlere katıldıklarını ifade etmişlerdir. Yetiştiricilerin büyük bir çoğunluğu (%67) bu toplantı ve eğitimlerin kendilerine bir katkısı olmadığını belirtmiş, toplantı ve eğitimlerin katkısı

olduğuna inanan yetiştirici oranı ise %33 olarak saptanmıştır.

Yetiştiricilerin sahip olduğu hayvan sayısı ile kooperatif üyeliği arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, yaş, eğitim ve deneyim grupları ile kooperatif üyeliği arasında anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir.

Sonuç olarak; yetiştiricilerin üyelik konusunda yeterli ilgi ve beklentilerinin sağlanamadığı üye olan yetiştiricilerin de damızlık koyun keçi yetiştiricileri birliği üyeliğinden memnun olmadığı, üreticilerin yetiştiricilikte bilgi ve uygulamalar konusunda diğer kurumlara göre birliklere daha çok ihtiyaç duyduğu sonucu çıkarılmıştır. İlçeler itibari ile genel olarak bakıldığında Bingöl ili küçükbaş hayvan yetiştiricilerinin pazar ve veteriner hekim hizmetleri noktalarında sorunları olduğu ve çözüm önerileri bekledikleri saptanmıştır. Hayvancılık konusunda toplantı ve eğitimlere katıldıkları halde bu organizasyonların verimli olmadığını düşünen yetiştiricilerin olması bu konuda eksikler olduğunu göstermektedir. Bingöl ilinin kalkınmasında hayvansal üretimin önemli bir potansiyel olduğu ancak bu potansiyelden daha iyi yararlanabilmek için sektörde var olan problemlerin bir bütün olarak ele alınıp kısa dönemde çözüm üretilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

- Aksoy, A., Yavuz, F., 2012. Çiftçilerin Küçükbaş Hayvan Yetiştiriciliğini Bırakma Nedenlerinin Analizi: Doğu Anadolu Bölgesi Örneği. *Anadolu Tarım Bilim Dergisi*. 27(2):76-79.
- Anonim, 2012. Türkiye Zirai ve İktisadi Raporu 2007-2010. Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Ankara.
- Anonim, 2013. Tarım Reformu Genel Müdürlüğü (<http://www.tarim.gov.tr>)
- Armağan, G., Özden, A., 2008. Türkiye’de Süt Sığırcılığı İşletmelerinin Tarımsal Yayım İhtiyaçları Ve Üreticilerin Örgütlenme İle İlgili Düşünceleri. *Türkiye 8. Tarım Ekonomisi Kongresi, Gıda Politikası Cildi: 260-270, Bursa, 2008.*
- Aytaç, Ö., 2004. Örgütler: Sosyolojik Bir Perspektif. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 14,(7), 189-217.
- Bernard, C., 1994. *The Function of Executive*. Cambridge, Harvard University Press, 1994.
- Bilginturan, S., Ayhan, V., 2009. Burdur İli Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiriciler Birliği Üyesi Koyunculuk İşletmelerinin Yapısal Özellikleri ve Sorunları Üzerine Bir Araştırma. *Hayvansal Üretim Dergisi*. 50(1): 1-8.
- Can, M.F., Sakarya, E., 2012. Dünya Ve Türkiye’de Tarım Ve Hayvancılık Kooperatiflerinin Tarihsel Gelişimi, İktisadi Önemi Ve Mevcut Durumu. *Veteriner Hekimler Derneği Dergisi*. 83(1): 27-36.
- Çetin, B., 2010. *Tarım Ekonomisi*. 1. Baskı, Dora Yayınları, Bursa, Türkiye.
- Gökhan, E.E., 2010. Hayvan Yetiştiriciliğinde Örgütsel Etkinlik ve Kaynak Sorunu. *Veteriner Hekimler Derneği Dergisi*. 81(1): 35-38.
- İnan, İ.H., Direk, M., Başaran, B., Birinci, S., Erkmən, E., 2005. *Tarımda Örgütlenme*. Türkiye Ziraat Mühendisliği 2005 Teknik Kongresi, Ankara.
- Kaymakçı, M., Engindeniz, S., 2010. Türkiye’de Keçi Yetiştiriciliği: Sorunlar ve Çözümler. *Ulusal Keçicilik Kongresi 24-26 Haziran 2010, Bildiriler Kitabı s: 1-25 Çanakkale*.
- Koyuncu, E., Pala, A., Savaş, T., Konyalı, A., Ataşoğlu, C., Daş, G., Ersoy, D. E., Uğur, F., Yurtman, D.Y., Yurt, H. H., 2006. *Çanakkale Koyun Ve Keçi Yetiştiricileri Birliği Üyesi Keçicilik İşletmelerinde Teknik Sorunların Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma*. *Hayvansal Üretim Dergisi*, 47 (1): 21-27.
- Koroğlu, S., 2003. *Avrupa Birliğinde ve Türkiye’de Tarımsal Örgütlenme AT Uzmanlık Tezi*-Ankara
- Kubaş, A., 1992. *Anamur Pamuk, Yerfıstığı ve Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifinin Ekonomik Yapısı ve Kooperatif Ortak İlişkileri*. Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Tarım Ekonomisi Bölümü.
- Kumlu, S., 2002. *Hayvancılık Örgütleri*. Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği Yayınları: Yayın No:2, Ankara.
- Miran, B., 2003. *Temel İstatistik*. Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova, İzmir.
- Saçlı, Y., 2005. *Türkiye Sığırcılığında Alternatif Gelişme Olasılıkları ve Geleceğe İlişkin Politikaların Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma*. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Bornova-İzmir.
- Saçlı, Y., 2007. *AB’ye Uyum Sürecinde Hayvancılık Sektörünün Dönüşüm İhtiyacı, DPT Uzmanlık Tezleri*, Yayın No: DPT: 2707, Ankara.
- Şanlı, İ., 2010. *Tokat İlinde Tarım Ve Köy İşleri Bakanlığının Uyguladığı Hayvancılık Projelerinin Kooperatif Örgütlenmesi Ve Ortaklarına Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Tarım Ekonomisi Bölümü.

- Tan, S., Karaönder, İ., 2013. Türkiye’de Tarımsal Örgütlenme Politikalarının ve Mevzuatının İrdelenmesi: Tarımsal Amaçlı Kooperatifler Örneği. ÇOMÜ Ziraat Fakültesi Dergisi (COMU Journal of Agriculture Faculty). 2013: 1 (1): 87-94.
- Yıldız, A., 2011. Van İli Merkez İlçede Küçükbaş Hayvancılık Faaliyetleri Ve Genel Sorunlar. Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Zootekni Anabilim Dalı.
- Yılmaz, F., 2008. Osmaniye İli Düziçi İlçesinde Hayvancılık Yapan Tarım İşletmelerinde Yeniliklerin Benimsenmesi ve Yayılmasında Kooperatiflerin Rolü. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Tarım Ekonomisi Bölümü.
- Yurteri, D, Y., 2011. Konya-Kadınhanı-Kolukısa Kasabası Sulama Kooperatifi Çiftçilerinin Sulama İşletmeciliği Sorunları Ve Çözüm Önerileri. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Tarımsal Yapılar ve Sulama Anabilim Dalı.